

5.1. EA - 1969
RA - 1.8.1969
VP - 1.11.69

VP
K. J. J. J.
~~F. J. J. J.~~
~~F. J. J. J.~~
~~F. J. J. J.~~

Ps W

EA

~~V. J. J. J.~~

~~74/75~~

Dr Bahar KAREL

VP

ke studijnímu pobytu
Žádost o přijetí za vědeckého aspiranta

Příjmení a jméno uchazeče (u provdaných též rodné rodné jméno) BALCAR KarelDatum a místo narození 12. 11. 1939 PrahaBydliště trvalé Praha 4 - Michle, Jaurisova 6přechodné ---Stav svobodný

Dosažené školní vzdělání (škola, specializace a datum závěr. zkoušky)

Filosofická fakulta UK v Praze - psychologie , uk. 30. 6. 1967Dosavadní praxe úředník SBČS, sanitář v Psychiatrické léčebně Bohnice

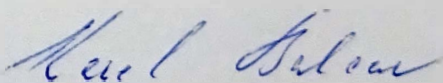
Nynější zaměstnavatel

Žádám o přijetí do studijního pobytu psychologie
řádné — externí aspirantury, vědecké přípravy *) v oboru osobnosti

pro specializaci

K žádosti přikládám tyto doklady:

- životopis s doklady o vzdělání, o dosavadní odborné praxi, v klinických oborech lékařských, též osvědčení o dosažení specializace I. stupně, případně další doklady, jako na příklad o zkouškách z marxismu-leninismu, z ruštiny a jiných světových jazyků (§ 10 odst. 4);
- komplexní politické, morální a pracovní hodnocení a vyjádření zaměstnavatele k žádosti (u absolventů vysokých škol bez praxe vyjádření fakulty), projednané s uchazečem a s orgány společenských organizací;
- scupis publikovaných i nepublikovaných prací uchazeče, popř. odborné posudky těchto prací.

vlastnoruční podpis uchazeče

*) Nehodící se škrtněte

ZÁPIS O PŘIJÍMACÍ ZKOUŠCE

viz příloha

Zkouška byla konána v oboru

Členové komise — předseda

další členové

.....
.....
.....
.....
.....

Hlavní otázky zkoušky:

Karel Balcar

promávaný psycholog

Poklona pro přijetí na studijní stipendijní pobyt 3. X. 1967

Teoretické zájmy: Analýza chování (rozhodování)
Psychotherapie
Kritická oblast: ontogeneze
Sociální psychologie

prof. Linhart: Metody práce na chování Jansko

prof. Doležal: učení bez motivace?

prof. Tardý: ontogenetický faktor - učení se k aplikaci

Uchazej mělný podmínky pro stud. stip. pobyt.
Hosta se vyplní a vloží do aplikace

and
Doležal
Linhart

Stručné zhodnocení zkoušky s uvedením známky:

Odborná zkouška: *Na' schopnost k samostatné vědecké práci i kvalitě obor*

Marxistická filosofie *vytvírá marxisticko-leninskou*

Ruština *splňuje požadavky přijímací zkušební*

Další jazyk (který) *angličtina - splňuje požadavky záverečné aspirantské zkoušky - obor*
od jazyk a kvalitativní zkoušky

CELKOVÝ VÝSLEDEK ZKOUŠKY: **PROSPĚL**
NEPROSPĚL

*Na základě výsledků zkoušky byl uchazeč z USA přijat za
aspiranta od 1.9.1968*

Uchazeč se umístil v pořadí z celkového počtu uchazečů Komise navrhuje,
aby byl uchazeč přijat za aspiranta v oboru

Za školitele komise navrhuje *prof. dr. M. Tardý*

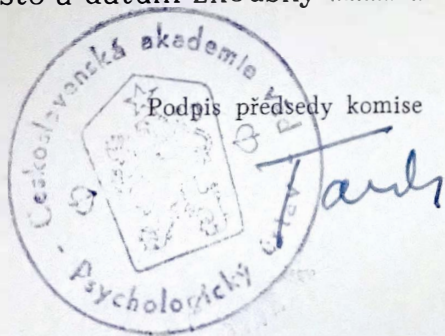
Uložené (doporučené) studium jazyků

se stupněm znalosti*)

Uložené (doporučené) studium marxistické filosofie

Komise navrhuje zamítnutí uchazeče z těchto důvodů

Místo a datum zkoušky

Podpis předsedy komise

Podpisy členů komise

V případě zamítnutí potvrdí uchazeč svým podpisem, že převzal doklady své žádosti

*) začátečník, mírně pokročilý, pokročilý

Pracoviště Katedra jazyků ČSAV

Datum 9. listopadu 1967

PROTOKOL č. 4655

O KANDIDÁTSKÉ ZKOUŠCE

Příjmení a jméno	prom. psycholog B a l c a r Karel
Obor	psychologie
Specializace	osobnosti
Pracoviště	Psychologický ústav ČSAV
Školitel	Prof. Dr. Vl. Tardý
Předseda zkušební komise	Dr. Antonín Hofman
Členové komise	Dr. Jarmila Kotásková CSc., Zdeňka Hanusová
Předmět zkoušky	jazyk ruský
Otázky	

Podle § 28 vyhl. č. 199/Sb. z. z 11.11.1964

Výsledek prospěl

Podpis předsedy komise

Podpisy členů komise

Antonín Hofman
Jarmila Kotásková
Zdeňka Hanusová

Pracoviště Filosofický ústav ČSAV

Datum 10. prosince 1969

PROTOKOL č. 2567

o kandidátské zkoušce (zkoušce aspirantského minima)

Příjmení a jméno	Karel Balcar
Obor věd	psychologie
Specialisace	osobnosti
Pracoviště	Psychologický ústav ČSAV
Školitel	prof. Vl. Tardý
Předseda zkušební komise	Dr. Karel Pomaizl CSc.
Členové komise	PhDr. P. Říčan CSc., Dr. J. Kosek
Předmět zkoušky	marxistická filosofie
Otázky	Determinismus a lidská svoboda v psychologii

Výsledek prospěl

Podpis předsedy komise

Podpisy členů komise

12.8.1969

ČSAV-ÚHSP
odbor výchovy
Národní tř. 18
P r a h a 1

279/69

Sdělujeme, že prom.psycholog Karel B a l c a r , který byl provizorně veden ve studijním pobytu, byl dnem 1.8.1969 převeden do řádné aspirantury se stipendiem Kčs 1.500,-. Školitelem je prof.dr. Vl. Tardy.

Pro úplnost uvádíme data dosud vykonaných zkoušek:

Zkouška z ruského jazyka 9.11.1967 - výsledek: prospěl
" z anglického " 9.10.1967 - " : prospěl

Při této příležitosti upozorňujeme, že Dr.Z. Bohdanecký byl dnem 1.7.1969 převeden ze studijního pobytu do řádného pracovního poměru v Psychologickém ústavu ČSAV jako samostatný vědecký pracovník.

0.17

vedoucí sekretariátu
Psychologického ústavu ČSAV

31.10.1969

Soudruh

Karel B a l c a r

Vrchlického 12

P r a h a 5 - Košíře

381/69

Sdělujeme Vám, že ústavní rada dne 23.října 1969 souhlasí s Vaším přeřazením ze řádné aspirantury do řádného pracovního poměru od 1.listopadu 1969 s platem Kčs 1700,-. Zároveň Vás zařazujeme do vědecké přípravy.

Prof.dr. Vl. T a r d y
ředitel ústavu

13.2.1970

Filosofická fakulta UK

P r a h a 1

022-
52-29/70

Potvrzujeme, že prom. psycholog Karel B a l c a r ,
nar. 12.11.1939 je zaměstnancem našeho ústavu od 1.10.1967 dosud.
Je zařazen do vědecké přípravy při zaměstnání. V rámci této pří-
pravy absolvoval zkoušky z ruského a anglického jazyka a z marx.
leninské filosofie. V období od února 1968 do června 1969 byl na
studijním pobytu ve Spojených státech na universitách v Illinois
a Coloradu (Denver).

Po celou dobu je jeho práce zaměřena na otázky psychologie
osobnosti. Po dobu pobytu v USA získal praxi v oblasti metod psy-
chologie osobnosti a psychologického měření; pracoval úspěšně vě-
decky a výsledek jeho výzkumu se spoluautory byl připraven k publi-
kaci v časopise Educational and Psychological Measurement.
V našem ústavu v současné době pracuje na otázkách dynamiky osob-
nosti s konkrétním úkolem "překonávání strachu" v rámci státního
úkolů X-18-6/2 Funkce vůle v celku osobnosti a podal již samostat-
ný teoretický rozbor tohoto problému.

Prof. Dr. Vl. T a r d y
ředitel ústavu

Posudek písemné rigorózní práce Karla Balcara"Hra jako model rozhodování"

Tato práce je původně diplomovou prací obhájenou na výbornou. Na základě menších připomínek jednoho z oponentů byla autorem doplněna a předložena jako práce rigorózní.

Je to vynikající práce experimentální, k níž jedním podnětem byla experimentální hra Hornsteina a Deutsche z r.1966. Autor pozměnil poněkud jejich hru, která usměňovala zjišťovat chování trojího typu individualistické, spolupracující a soupeřivé. Místo situace soupeření zavedl autor dvě možnosti obranu a útok. Zavedl umělého partnera postupujícího podle algoritmu, který hráč nemohl v krátké řadě pokusové vystihnout, omezil vliv rozumového zpracování informace a zjednodušil její podmínky. Tyto změny byly vedeny hlavním cílem hry: zjistit v rozhodování interindividuální rozdíly v sociální interakci. (Název "irracionální" tendence podle Křivohlavého se mi nezdá vhodný, protože bych jej vyhradil nápadným odchylkám od sledování prospěchu). Cílem experimentu pak bylo zjistit, zda rozdíly ve hře odpovídají rozdílným osobním vlastnostem zjištěným Cattellovým 16 PF dotazníkem a Rosenzweigovým testem frustračním. Problém vztahu mezi chováním ve hře a osobními rysy byl položen již dříve, ale příspěvky k řešení byly chudé. Jedním důvodem byla patrně i složitost použitých her. Kromě celkových ukazatelů četnosti volených postupů zavedl autor indexy odpovědné na úspěch resp. neúspěch. Manipulaci s interkorelacemi mezi čtyřmi postupy (str.96) nepokládám za šťastnou. Jde tu o problém: některá chování se vylučují, avšak dispozice k nim se vylučovat nemusí.

Vzhledem k malému počtu případů a známému faktu, že statistická významnost nebývá ještě významností psychologickou, bych z hypotéz na str. 100 některé psychologicky málo jasné vůbec vyloučil. Naproti tomu řešení prvních dvou dílčích úkolů uvedených v závěru (s.98) pokládám za zdařilé.

Tato práce plně vyhovuje jako podklad pro dosažení hodnosti PhDr.

Prof.dr. Vl. T a r d y

ČESKOSLOVENSKÁ AKADEMIE VĚD

Pracoviště

Československá akademie věd
Psychologický ústav
Praha 1, Purkyňova 2

Datum 18.12.1973

PROTOKOL č. 6/73

O KANDIDÁTSKÉ ZKOUŠCE

Příjmení a jméno PhDr. Karel B a l c a r
Obor psychologie
Specializace obecná psychologie
Pracoviště Institut pro další vzdělávání lékařů a farmaceutů,
Praha
Školitel prof. PhDr., RnDr., Vladimír T a r d y
Předseda zkušební komise člen korespondent Josef L i n h a r t
Členové komise dr. M. Břichcín, CSc; dr. Jaromír Janoušek, CSc;
dr. Josef Langmeier, CSc
Předmět zkoušky obecná psychologie, experimentální psychologie,
zdravotnická psychologie
Otázky

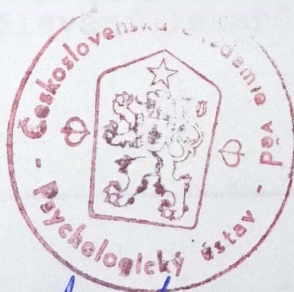
- 1) Instrumentální chování a teorie řešení problému, jejich vzájemný vztah.
- 2) Novější výzkumy v oblasti úkolové motivace.
- 3) Psychoterapie fobií; aplikační přínos provedeného experimentu.

Výsledek

prospěl

Podpis předsedy komise

Podpisy členů komise

Linhart
Janoušek *Tardy*
Břichcín
Langmeier

EVIDENČNÍ LÍSTEK

ČESKOSLOVENSKÁ AKADEMIE VĚD

Pracoviště **Psychologický ústav ČSAV**

Forma výchovy

VĚDECKÁ PŘÍPRAVA od 1.11.69

Evid. číslo

Příjmení **BALCAR** PhDr.

Jméno **Karel**

Narozen **12.11.1939** místo **Praha**

okres

Rodinný stav ~~svobodný~~ **ženatý**

Počet dětí **1**

Bydliště: trvalé ~~Praha 5-Košíře, Vrchlického 12.~~
~~XXXXXX~~ **Praha 10, Ruská 64**

Telefon ~~XXXXXX~~
544935

Dosažené vzdělání (VŠ) **FF UK Praha**

rok absolvování **1967**

Branný poměr **poddůstojník zákl.služby, tč.v záloze**

Poslední ~~XXXXXXX~~ **studující**

Odborná praxe

Počet roků

Od 1.12.1972 v rámci konkursu přešel na jiné pracoviště
(Institut pro další vzdělávání lékařů a farmaceutů)

Vědní obor (název a číslo)

psychologie - 1801

specializace (název a číslo)

psychologie obecná - 1801

(podle nomenklatury SKVH)

(~~1. X. 67. stud. pobyt, 1.8.69 ŘA~~)

Vědecká výchova započata dne 1.11.69

ukončena dne 18.12.1973

Zařazen na Katedře jazyků v roce

Zařazen na Katedře DHM v roce

školitel prof.dr.Vl.Tardy

Z K O U Š K A

z ruského jazyka dne 9.11.67

z angl. jazyka dne 9.10.67

z marx. len. filosofie dne 10.12.69

odborná dne

(ze specializace) dne

18.12.73

výsledek prospěl

výsledek prospěl

výsledek prospěl

výsledek

výsledek

prospěl

Změny ve výchově

(zrušení, přerušení a pod.)

SP 1.10.67-31.7.1969

ŘA 1.8.69 -31.10.69

VP 1.11.69 -18.12.1973

OBHÁJIL (kdy a kde)

Téma dizertační práce

Překonávání strachu: studie k motivační teorii emocí

110 00

XXXX
294678

19.11.1974

559/74

Vážený soudruh

prof. dr. Jan Knobloch DrSc,

ředitel Institutu pro další vzdělávání
lékařů a farmaceutů

Ruská 85

100 00 PRAHA 10 - Vinohrady

Vážený soudruhu řediteli,

v souvislosti s přípravou obhajoby kandidát-
ské disertační práce se na nás obrátil jako na školící pracoviště
PhDr. Karel Balcar, odborný asistent Vašeho ústavu.

Sdělujeme Vám, že s.dr. Balcar vykonal v rámci aspirantury v Psy-
chologickém ústavu ČSAV tyto předepsané zkoušky:

z jazyka ruského dne 9.11.1967

z jazyka anglického byl na základě přijímacího pohovoru osvobozen,

z marx-leninské filosofie dne 10.12.1969,

odbornou zkoušku vykonal dne 18.12.1973.

Všechny výše uvedené zkoušky mají potvrzenou platnost, a proto do-
poručujeme, aby Vaše pracoviště, v případě Vašeho souhlasu, připra-
vilo příslušné materiály, které jsou z Vašeho hlediska nezbytné
k realizaci obhajoby kandidátské disertační práce dr.K.Balcara.

Se soudružským pozdravem

člen korespondent Josef Linhart
ředitel Psychologického ústavu ČSAV

rusky
anglicky
němcky
francouzsky

19/11/74
J. Linhart

Přeřazen do ŘA 1.8.1969

Přeřazen do VP 1.11.69

(Moz) T. H. L.

EVIDENČNÍ LÍSTEK

ČESKOSLOVENSKÁ AKADEMIE VĚD

Forma výchovy

STUDIJNÍ POBYT přeřazen 1.8.69

Evid. číslo 1.11.69 do RA do VP

Školící pracoviště

Příjmení **BALCAR**

Jméno **KAREL**

Narozen **12/11/1939** místo **Praha**

okres

Rodinný stav **svobodný**

Počet dětí **--**

Bydliště: trvalé
přechodné

Praha 4, Jaurisova 6

5 - Pochůzka

Vuchliškova 12

Telefon

432 450 544935

Dosažené vzdělání (VŠ) **FF UK Praha**

rok absolvování **1967**

Branný poměr **poddůstojník zákl. služby, t. č. v záloze**

Poslední zaměstnavatel **XXXXXXXXX studující**

Odborná praxe

Počet roků

Výše stipendia **1.X.67 - Kčs 1200,-**
1.8.69 " 1500,-

Vědní obor (název a čís.) **psychologie - 1801**

specializace (název a čís.) **psychologie obecná - 1801**
(podle nomenklatury SKVH)

Studijní pobyt započat dne **1.X.1967** ukončen dne **31.7.1969**

Řádná aspirantura započata **1.8.1969**, ukončena dne **30.10.1969** *zrušena*

Pro úřední záznam

Zkouška z ruštiny 9.XI.67

" **z angl. 9.X.67**

do ned. přípravy při zaměstnání

110 00

XXXX
294678

19.11.1974

551/74

Vážený soudruh
prof. dr. Jan Knobloch DrSc.,
ředitel Institutu pro další vzdělávání
lékařů a farmaceutů
Ruská 85

100 00 PRAHA 10 - Vinohrady

Vážený soudruhu řediteli,

v souvislosti s přípravou obhajoby kandidát-
ské disertační práce se na nás obrátil jako na školicí pracoviště
PhDr. Karel Balcar, odborný asistent Vašeho ústavu.

Sdělujeme Vám, že s.dr. Balcar vykonal v rámci aspirantury v Psy-
chologickém ústavu ČSAV tyto předepsané zkoušky:

z jazyka ruského dne 9.11.1967

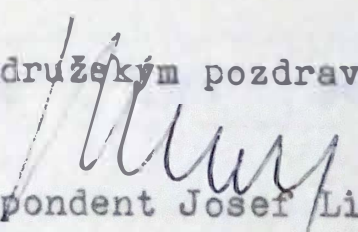
z jazyka anglického byl na základě přijímacího pohovoru osvobozen,

z marx-leninské filosofie dne 10.12.1969,

odbornou zkoušku vykonal dne 18.12.1973.

Všechny výše uvedené zkoušky mají potvrzenou platnost, a proto do-
poručujeme, aby Vaše pracoviště, v případě Vašeho souhlasu, připra-
vilo příslušné materiály, které jsou z Vašeho hlediska nezbytné
k realizaci obhajoby kandidátské disertační práce dr.K.Balcara.

Se soudružským pozdravem

člen korespondent Josef Linhart
ředitel Psychologického ústavu ČSAV

19/11/74

Y. Linhart

DOTAZNÍK

Fotografie	1. Příjmení, jméno rodné B A L C A R Karel, PhDr. titul, vědecká hodnost						
	2. data narození (den, měsíc, rok, místo, okres) 12. listopadu 1939, Praha						
	3. stav ženatý		národnost česká		stát. příslušnost čsl.		
	4. bydliště trvalé Ruská 64, 101 00 Praha 10 přechodné						
5. čís. obč. průkazu, série, kým a kdy vydán 657945 HS-68 00-V ^B Praha 5, 13. 1. 1971							rodné čís. 391112/084
6. třídní - sociální původ otec úředník, matka dělnice							původní povolání psycholog
7. politická příslušnost do r. 1945 --- do r. 1948 --- po r. 1948 --- nyní --- důvod a rok ukončení členství							8. zdravotní stav dobrý
							9. změněná pracovní schopnost ano ne ne
							10. majetkové poměry (rodinný domek, družstev. byt) ---
11. školní a další vzdělání							
název školy		kde		od kdy		do kdy	
základní		nár. a střední		Praha		1945 1954	
všeobecné s maturitou							
odborné bez maturity včetně učňovské školy							
odborné s maturitou		SEŠ		Praha		1954 1958 mezinár. vztahy	
vyšší odborné							
vysokoškolské		FF UK		Praha		1962 1967 psychologie	
postgraduální a pomaturitní							
další školení a kursy včetně stranických							
studijní stáže zahraniční i domácí		Univ. of Denver USA		1968		psychologie osobnosti a měření	
		Univ. of Illinois USA		1969			
12. státní, stranická, resortní a jiná vyznamenání včetně roku udělení ---				13. jazykové znalosti aktivně pasivně rusky anglicky německy francouzsky			

14. Zaměstnání od vstupu do praxe, název, adresa zaměstnavatelské organizace SBČS Praha východ Psychiatrická léčebna Praha 8 Psychologický ústav ČSAV Praha Institut pro další vzdělávání lékařů a farmaceutů v Praze	pracovní zařazení likvidátor sanitář odb. prac. odb. asist.	od kdy do kdy 8/58 - 9/61 9/61 - 7/62 10/67 - 11/72 12/72 dosud	
Současná zaměstnavatelská organizace Institut pro další vzdělávání lékařů a farmaceutů v Praze	pracovní zařazení odborný asistent	od kdy do kdy 1. 12. 1972	
16. Vedlejší pracovní činnost (uveďte i pedagogickou činnost) Metodologie psychologického měření Psychologie osobnosti, psychoterapie	název zaměstn. org. PsÚ ČSAV FFUK /ext./	druh činnosti výzkum výuka	
17. Stranické funkce název organizace, orgánu ---	funkce	od kdy do kdy	
18. Členství a funkce ve společen. org. (SČSP, ROH, SSM, VTS, atd.) název organizace, orgánu ROH ČSTV Psychologická společnost Česká lékařská společnost	funkce ús. důvěrník cvičitel člen člen	od kdy do kdy 1958 dosud 1961 dosud 1967 dosud 1970 dosud	
19. Veřejné funkce (NV, soudce z lidu apod.) název organizace, orgánu ---	funkce	od kdy do kdy	
20. Manžel, manželka, druh, družka, včetně rod. příjmení	datum místo naroz.	národnost	stát. přísl. čsl.
třídní - sociální původ			
bydliště			
zaměstnavatelská organizace	pracovní zařazení	nejvyšší ukončené vzdělání	

polit. příslušnost do r. 1948 po r. 1948 nyní (důvod a rok ukončení)		členství a funkce v polit. org. (veřejné funkce) ROH ú. k. úvěrník		
funkce vykonávané v posledních letech				
21. Děti, jméno, příjmení	datum nar.	bydliště	zaměstnání (organizace, škola)	společ. org. polit. přísl.
1				
22. rodiče, jméno, příjmení	datum nar.	bydliště	třídní - soc. původ	polit. příslušnost dříve nyní
otec Vratislav B.	11/3/1911	zemřel	řednický	-- --
matka Lili Lenhartová	5/8/1919	Vrchlického 12 Praha 5	úřednický	-- --
poslední zaměstn. org. a pracovní zařízení otce Řempe Praha Výzkumný ústav vodohospodářský matky Praha				
23. rodiče manžela(ky), jméno, příjmení	datum nar.	bydliště	třídní - soc. původ	polit. příslušnost dříve nyní
otec Bohuslav Novák	3/7/1910	V zálomu 11, Praha 4	dělnický	-- --
matka Zdenka Nováková	3/7/1910	"	"	--- ---
poslední zaměstn. org. a pracovní zařízení otce ZPA Praha 5 - technik matky učitelka MŠ				
24. Sourozenci vlastní, jméno, příjmení	datum nar.	bydliště	zaměst. org. prac. zařízení	polit. příslušnost dříve nyní
Vratislav Balcar	23/3/43	Brloh 163 o. Č. Krumlov	Státní lesy technik	--- ---
Arnošt Balcar	7/9/46	Koněvova 150 Praha 3	Úst. rozvoje a racionalizace VOST Praha operátor	--- ---
25. Příbuzní v zahraničí, jméno, příjmení	příbuz. poměr	země pobytu	důvod pobytu	od kdy v zahraničí - forma styku
nemám				
26. Pobyt v zahraničí, stát	účel cesty *)		délka pobytu	rok
Nizozemí	odborný kurs		5 týdnů	1966
Spojené království	turistika		2 týdny	1966
NSR	university výměnný zájezd		1 týden	1966
USA	služební cesta - studium a odborná stáž		1 1/2 roku	1968-9

*) závazné informace o pobytu v zahraničí a o styku s osobami v zahraničí uveďte v příloze

27. Jména dalších osob v zahraničí, s nimiž udržujete styky, a místo pobytu		forma styku
28. Účast v domácím a zahraničním odboji		vězněn z polit. důvodů
29. Účast v social. soutěži, zlepšovatelském hnutí (člen brigády soc. práce; přijaté a vyhodnocené zlepšovací návrhy, patenty atd.) člen kolektivu v soutěži o titul BSP		
30. Byl jste členem některé aktivistické organizace v době okupace, uveďte název organizace ne		
Zde doplňte údaje k odstavcům, na které Vám nepostačovalo místo		

Prohlašuji, že jsem na otázky v dotazníku pravdivě odpověděl(a), nic nezatajil(a)

v Praze dne 5. 11. 1975

A. Adamec

Vlastnoruční podpis

NEVYPLŇUJTE Změny v jednotlivých údajích a různé záznamy	Opravy a doplňky provedl
Údaje prostudoval a ověřil pracovník kádrového útvaru	
podpis:	
datum:	
Poznámka: Dotazník soustřeďuje pouze závažné údaje. Podrobněji je rozvedte v životopise, který je součástí tohoto dotazníku, a to svou dosavadní politickou a veřejnou činnost, své politické postoje v kritickém období let 1968-69 a další údaje ze života, své osobní zájmy, ocenění pracovních zásluh, veřejnou činnost, informace o politické angažovanosti své rodiny (rodičů, sourozenců, manžela(ky), dětí) a další informace, které pokládáte za nutné rozvést v životopise.	

PhDr Karel Balcar

Seznam vědeckých prací

/příloha k žádosti o povolení obhajoby kandidátské disertace/

I Původní práce:

Balcar, K., Hra jako model rozhodování, nepublikovaná diplomní práce, FFUK, Praha 1967

Cattell, R. B., Balcar, K. R., Horn, J. L., Nesselroade, J. K., Factor matching procedures: an improvement of the seindex; with tables, Educational and Psychological Measurement, 1969, 29 /4/, 781 - 792

Balcar, K., Hra jako model rozhodování, nepublikovaná disertační práce, FFUK, Praha 1970

Balcar, K., Překonávání strachu: test Mowrerovy revidované dvoufaktorialní teorie učení, Čs. psychologie, 1971, 15 /4/, 369 - 377

Balcar, K., Bakalář, E., Vybrané osobnostní znaky obvodních lékařů /dílčí závěrečná zpráva k výzkumnému úkolu VI - 1 - 6/1 "Socio-medický výzkum funkčních a strukturálních problémů obvodních zdravotnických služeb"/, vydal Ústav sociálního lékařství a organizace zdravotnictví, Praha 1972

Balcar, K., Úloha citů v regulaci chování, Československá psychologie, 1973, 17 /4/, 354 - 358

Balcar, K., Individualizované techniky hypnotizace: přínos M. H. Ericksona, Čs. psychologie, 1973, 17 /5/, 468 - 476

Balcar, K., HSPQ - Osobnostní dotazník pro mládež /zpracováno podle R. B. a M. D. L. Cattellových/, Psychodiagnostica, Bratislava 1973

II Recenze a zprávy:

British Medical Bulletin, 27, Čs. psychologie, 1972, 16 /1/,
92 - 93

K. Köhler, Die Aufgabe der Gestaltpsychologie, Čs. psychologie,
1972, 16 /2/, 178 - 179

L. E. Tyler, Tests and measurements /2. vyd./, Čs. psychologie
1972, 16 /2/, 189

M. B. Arnold /Ed./, Feelings and emotions, Čs. psychologie,
1972, 16 /3/, 290 - 292

H. H. Harman, Modern factor analysis /2. vyd./, Čs. psychologie
1972, 16 /6/, 560 - 561

L. H. Levy, Conceptions of personality: theories and research,
Čs. psychologie, 1972, 16 /6/, 566 - 567

Kurs klinického a experimentálního užití hypnózy, Čs. psycholo-
gie, 1972, 16 /6/, 544 - 545

F. N. Kerlinger, Základy výzkumu chování, Čs. psychologie, 1973,
17 /1/, 92

E. Rosen, R. E. Fox, I. Gregory, Abnormal psychology, Čs. psy-
chologie, 1973, 17 /1/, 92 - 94

N. L. Munn, L. D. Fernald, P. S. Fernald, Introduction to psy-
chology, Čs. psychologie, 1973, 17 /6/, 566 - 567

E. R. John, Mechanisms of memory, Čs. psychologie, 1973, 17 /6/,
575 - 576

Murstein, B. I. /Ed./, Theories of attraction and love, Čs. psychologie 1974, 18 /1/, 80

Becker, D., Hirnstromanalysen affektiver Verläufe, Čs. psychologie, 1974, 18 /1/, 94 - 95

Švancara, J., Kompendium vývojové psychologie, Čs. psychologie, 1974, 18 /2/, 185

Švancara, J., Emoce, city a motivace, Čs. psychologie, 1974, 18 /3/, 268 - 269

ČESKOSLOVENSKÁ SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA

UNIVERSITA KARLOVA V PRAZE

Karel Balcar

NAROZEN/A

12. listopadu 1939 v Praze

ZAKONČIL/A STUDIUM STÁTNÍ ZÁVĚREČNOU ZKOUŠKOU

30. června 1967

s vyznamenáním

NA FILOSOFICKÉ FAKULTĚ

A DOSÁHL/A PODLE ZÁKONA Č. 19/1966 SB. O VYSOKÝCH ŠKOLÁCH

VYSOKOŠKOLSKÉ KVALIFIKACE

V OBORU

psychologie

NA DŮKAZ TOHO VYDÁVÁME TENTO DIPLOM

Karel Balcar
PROF. MUDR. DR. JAROSLAV KLADIVA, DRSC.

J. Kladiva
PROF. DR. JAROSLAV KLADIVA, DRSC.

DĚKAN

V PRAZE DNE 7. července 1967

* 181176

Čís. 118

Přetvzuj, že tato fotokopie pro účelů potřebu vyha-
stvení a tudíž kolokování, souhlasí s předloženým
náprvopisem, na 74 archu arších napsaným,
kolokovaným. - Státní notářství pro Prahu 5
dne 29. ledna 1968

Státní notář: :

Handwritten signature of the notary.

Tato fotokopie souhlasí doslovně s předloženým
prvopisem ~~ověřeným~~ ~~opisem~~ 4 stránkovým
opatřeným kolkovou ~~dávkovou~~ známkou
za ————— Kčs.

Státní notářství pro Prahu 7

dne 18. červce 1972

Maže

QBFFFQS

SUMMIS AUSPICIIS
REI PUBLICAE SOCIALISTICAE BOHEMOSLOVACAE
UNIVERSITAS CAROLINA PRAGENSIS

Karel Balcar

NATUS/NATA

12. XI. 1939 in Praha

STUDIIS IN

FACULTATE PHILOSOPHICA UNIVERSITATIS CAROLINAE PRAGENSIS

PERACTIS DISSERTATIONEM EXHIBUIT, QUAE

„Hra jako model rozhodování“

INSCRIBITUR EXAMINAQUE SEVERA IN

FACULTATE PHILOSOPHICA

UNIVERSITATIS CAROLINAE PRAGENSIS

IN DOCTRINA

psychologiae (necnon in psychopathologia) die 14. IV. 1970

SUBIIT, QUAM OB REM EI IUXTA LEGEM N. 19/1966 LEG. COL. STUDIA ACADEMICA ORDINANTEM

PHILOSOPHIAE DOCTORIS

NOMEN TRIBUTUM EST

IN CUIUS REI TESTIMONIUM HOC DIPLOMA EDIDIMUS

Emil Kraemer

PROF. EMIL KRAEMER

PRO RECTORE

Ludvík Svoboda

PROF. DR. LUDVÍK SVOBODA, DRSC.

PROMOTOR

Karel Balcar

PROF. DR. KAREL BALCAR, DRSC.

DECANUS

DATUM PRAGAE DIE XIA. MENSIS IUNII ANNI MCMLXX.

NUM. 1979

Životopis PhDr. Karla Balcara

Kandidát se narodil 12. listopadu 1939 v Praze. Jeho otec pracoval jako úředník, matka jako dělnice. Je nejstarší ze tří sourozenců; má dva bratry, z nichž jeden pracuje jako lesní inženýr - technik, druhý jako programátor. Ze členů rodiny nebyl a není nikdo politicky organizován.

Dr. Balcar absolvoval základní školní docházku v letech 1945 - 1954 v Praze. Tam také získal středoškolské vzdělání na střední ekonomické škole oboru mezinárodní vztahy; maturitní zkoušku složil v červnu 1958. Po dvou letech základní vojenské služby a dvou krátkodobých zaměstnáních /ve státní bance a v psychiatrické léčebně/ započal v roce 1962 řádné studium na FF UK v Praze, obor psychologie. V průběhu studia se zaměřoval zvláště na otázky psychologické metodologie, psychoterapie a experimentálního zkoumání osobnosti. Studium ukončil na jaře r. 1967 státní závěrečnou zkouškou, v jejímž rámci obhájil experimentální diplomní práci "Hra jako model rozhodování"; tato práce byla po rozšíření přijata v roce 1970 též jako práce rigorosní a po složení rigorosních zkoušek z filosofie, obecné psychologie a psychopatologie byl kandidátovi udělen FF UK v Praze titul PhDr.

Po ukončení vysokoškolského studia nastoupil dr. Balcar v roce 1967 v oddělení psychologie osobnosti nově zřízeného Psychologického ústavu ČSAV, kde se zabýval otázkami motivační regulace osobnostních procesů - zpočátku volními procesy, později emočními. počátkem roku 1968 jej ústav vyslal na studijní pobyt do Spojených států amerických, kde kandidát úspěšně studoval v rámci doktorského

programu se specializací psychologie osobnosti a měření na Illinoiské universitě v Urbaně, Illinois. Zároveň pracoval jako výzkumný asistent po dobu jednoho roku v Laboratoři pro výzkum osobnosti u Prof. R. B. Cattella, kde se zabýval zvláště multivariační metodologií zkoumání osobnosti, a po dalšího půl roku na katedře psychologie Denverské university v Denveru, Colorado, kde v této práci pokračoval. - Po návratu ze studijního pobytu v červenci 1969 opět navázal na svou výzkumnou práci v Psychologickém ústavu ČSAV v oblasti emoční dynamiky a experimentoval především se zaměřením na strach a jeho překonávání; hlavní výsledky shrnul ve své kandidátské disertační práci.

Koncem roku 1972 přešel kandidát na základě konkursu jako odborný asistent do kabinetu psychologie Institutu pro další vzdělávání lékařů a farmaceutů v Praze. Zde tvoří jeho pracovní náplň především postgraduální výuka lékařů a klinických psychologů, výzkum v rámci státního plánu s tématem "Rodinná interakce" a praktická léčebně - preventivní činnost pro potřeby vlastní výuky a výzkumu. Svým odborným zaměřením je tato práce soustředěna na úkoly v oblastech psychologických metod, psychoterapie a psychofyziologie.

Mimo své základní povinnosti podílí se dr. Balcar i na výzkumné problematice psychologického ústavu ČSAV úvazkem věnovaným otázkám měření v psychologii a na pregraduální výuce studentů psychologie na FF UK, kde již třetí rok externě přednáší o metodách výzkumu osobnosti a o klinickém užití hypnózy. Od r. 1971 do r. 1975 pracoval ve funkci výkonného redaktora časopisu Československá psychologie. Jeho časopisecké publikace, konferenční příspěvky a semináře

se v současnosti zabývají otázkami měření v psychologii, psychologie emocí a metod psychoterapie.

Dr. Balcar je ženatý a má dvě děti - roční a tříleté. Jeho manželka je absolventkou PF UK a pracuje jako odborná instruktorka ILF v Praze. - Společensky je kandidát činný v ČSTV, kde již dlouho pracuje jako vedoucí a cvičitel mládeže; v odborných společnostech - Čs. psychologické společnosti a České lékařské společnosti. Na svém pracovišti je aktivním členem ROH, kde vykonává funkci úsekového důvěrníka; je rovněž členem kolektivu soutěžícího o titul Brigáda socialistické práce.

6.5.1974.

č.j. 256/74

Vážený soudruh

Prof.Dr.Jan Knobloch, DrSc.,

ředitel Institutu pro další
vzdělávání lékařů a farmaceutů

Ruská 85

100 00 Praha 10 - Vinohrady

Vážený soudruhu profesore,

v souvislosti s povolováním kandidátského řízení v ILF Vás chci informovat o práci odborného asistenta kabinetu psychologie Vašeho institutu, PhDr Karla Balcara. Jmenovaný soudruh v letech 1967-72 pracoval v Psychologickém ústavu ČSAV; zde také v rámci vědecké přípravy složil již všechny předepsané kandidátské zkoušky a provedl výzkum, jenž je základem jeho kandidátské práce "Překonávání strachu: studie k motivační teorii emocí". Tuto práci v nejbližších měsících dokončí a připraví k obhajobě. Rád bych Vám, soudruhu profesore, schválení kandidatury dr.Balcara doporučil a podpořil je z hlediska ideologického i odborného.

Po stránce ideové se uvedený pracovník osvědčil jako progresivní nestraník s kladným a konstruktivním přístupem k politickému dění na pracovišti i celospolečensky; to je zachyceno i v jeho komplexním hodnocení z let 1970 a 1972. Byla mu proto v r.1970 svěřena politicky i odborně zodpovědná funkce výkonného redaktora časopisu ČSAV Československá psychologie, již dosud vykonává a byl za svou práci opakovaně velmi kladně hodnocen redakční radou. Aktivně se též podílel na činnosti odborných i celospolečenských organizací (Psychologická společnost, Lékařská společnost JEP, ČSTV, ROH), jak o tom svědčí i jeho nynější zapojení do práce ROH a socialistické iniciativy na pracovišti v ILF.

Po odborné stránce je práce dr.Balcara slibným originálním přínosem k psychologické problematice emocí a jejich ovlivňování na základě podmíněné reflexní teorie. Výsledky experimentů, provedených v rámci státního plánu v Psychologickém ústavu ČSAV, i základní teoretické předpoklady byly již publikovány formou článků v odborném tisku i formou referátů na domácích i mezinárodních konferencích a vzbudily zájem též v zahraničí.

Psychologický ústav ČSAV jako školící pracoviště má proto zájem na tom, aby dr.K.Balcarovi bylo ukončení kandidátského řízení obhajobou disertační práce umožněno v co nejkratší době. Prosím, soudruhu profesore, abyste tento zájem a uvedené skutečnosti vzal v úvahu při konečném rozhodování o schválení této kandidatury.

Se soudružským pozdravem

člen korespondent Josef Linhart, v.r.
ředitel Psychologického ústavu ČSAVZ pověření: Dr.Jar.Janda,
vědecký tajemník

Psychologický ústav

Československé akademie věd

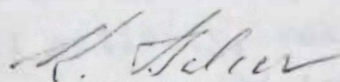
Purkyňova 2

Praha 1, Nové Město

Žádost o povolení obhajoby kandidátské disertační práce

Odevzdávám požadované náležitosti podle Vyhlášky Státní komise pro vědecké hodnosti č. 198 sbírky zákonů ČSSR z r. 1964 a Vyhlášky Státní komise pro vědecké hodnosti č. 161 sbírky zákonů ČSSR z r. 1973 a žádám o povolení obhajoby své kandidátské disertační práce "Překonávání strachu: studie k motivační teorii emocí".

V Praze 26. května 1975

PhDr Karel Balcar

Ruská 64

101 00 Praha 10

přílohy

Posudek školitele na kandidátskou disertační práci dr.
K. Balcara PŘEKONÁVÁNÍ STRACHU: STUDIE K MOTIVAČNÍ TEORII
EMOCÍ

Disertační práce dr. K. Balcara je studií k motivační teorii emocí a zabývá se analýzou úlohy emocí v regulaci činnosti člověka. Při rozboru pojmu chování a činnosti se kriticky staví k fenomenologii; regulace je chápána z objektivního hlediska jako soubor proměnných. Opírá se zde o Madsenův model (viz str. 22), k němuž má své vlastní doplňky.

V teoretické části podobně analyzuje emoce nejprve z hlediska teorie chování a učení, potom v teorii motivace a osobnosti a nakonec uceleně probírá teorii emocí. Ve své základní koncepci se přidržuje psychologa Mowrera, který patří k předním světovým experimentátorům a teoretikům v této oblasti. Na řadě míst zaujímá dr. Balcar vlastní zdůvodněná stanoviska (viz jeho pojetí aktivity, vektorové pojetí motivu aj.). V těchto diskusích provádí informované komparace nejen názorů různých autorů (Leontjev, Madsen aj.), nýbrž i pojmových vymezení; tento postup je pro teoretickou psychologii velmi potřebný. Balcarovy analýzy mají však značný význam i pro aplikaci.

Obecný teoretický vzorec, k němuž rozbořem dospěl, využívá pak při rozboru strachu a jeho dynamiky. Po prvé v literatuře, pokud je mi známo, rozpracoval Mowrerovu signální a anticipační teorii strachu v lidském chování. Souhlasím i s tím způsobem, jak autor využil mnou rozpracovanou koncepci anticipace na různých úrovních chování a jednání člověka (str. 221/222).

Hlavní částí kandidátské disertační práce je však původní experimentální výzkum. Ten se opírá o pečlivý projekt (vyházející z Mowrerovy teorie učení) a překonávání strachu; projekt má tři experimentální situace. K. Balcar se

°svědčil jako zkušený experimentální pracovník.

K. Balcar plnil jako aspirant všechny úkoly pečlivě a přesně; zkoušky absolvoval s úspěchem. Kandidátskou práci zpracoval dr. K. Balcar nejprve v Psychologickém ústavu ČSAV, dokončil ji v kabinetu psychologie JLF.

Jako školitel doporučuji, aby uvedená práce se stala předmětem obhajoby pro udělení kandidáta věd z oboru psychologie.

prof. dr. J. L i n h a r t, DrSc.
člen korespondent ČSAV

Oponentský posudok

kandidátskej dizertačnej práce dr. K. BALCARA
PŘEKONÁNÍ STRACHU: STUDIE K MOTIVAČNÍ TEORII EMOCÍ

Predložená kandidátská dizertačná práce vznikla v rámci riešenia úlohy štátneho bádatelského plánu výskumu č. VIII-4-2/3. Je štúdiou z oblasti emocií, sústreďujúcou sa na vzťah emočného diania k autoregulačnej činnosti.

Autor člení prácu na úvodnú, teoretickú a výskumnú časť. Úvodná časť je formou rozšíreného úvodu s autoreferátom o zámere obsahu a štruktúre práce. Veľmi dôkladne spracovaná teoretická časť pozostáva zo štyroch kapitol, v ktorých sa venuje emociám v teórii chovania a učenia, v teórii motivácie a osobnosti, rozboru pojmu a teórie emócií ako aj poňatiu strachu, jeho dynamike, teórii a prístupom k jeho prekonávaniu. Vo výskumnej časti vymedzuje problém, opisuje usporiadanie, projekt výskumu a jeho výsledky s následnou diskusiou ich platnosti a dosahu.

Voľba emócie strachu za centrálny problém teoretického rozboru i výskumu vyhovuje autorovej snahe prispieť k motivačnej teórii emócií a je v zhode s teoretickými postulátmi o jej zástoji v prispôsobovaní, a to tak pri adaptívnych, ako aj dysadaptívnych prejavoch. Štúdium možností prekonávať strach je nielen teoreticky nosné, ale predstavuje aj metodologický prínos (prístup k poznávaniu cez pokus o regulatívny zásah) obsahuje určitý prísľub možností využiť teoretické zistenia v spoločenskej praxi. Preto treba tak voľbu problému, ako aj zameranie výskumu rozhodne vítať.

Teoretická časť práce je široko poňatá, opiera sa o rozsiahle literárne štúdium (v Literatúre uvádza vyše 250 prameňov) a snaží sa o veľmi systematické podanie problematiky s rozborom nejasných alebo rôznorodo vysvetľovaných problémov, a to počínajíc už vymedzovaním pojmov relevantných pre túto oblasť. Tak se potom dostáva aj k niektorým základným psychologickým pojmom. Napr. na str. 85 a 86 diferencuje pojem pocit a cit tým, že pocit je "vývolaný priamym kontak-

tom s fyzikálnymi a chemickými vlastnosťmi podnetu..." alebo dospieva ku kritickému pohľadu na postihnutie emócií fyziologickými ukazovateľmi (s. 89). Vedľa minuciózneho rozboru relevantných pojmov treba vyzdvihnúť aj širšie teoretické zaraďovanie problematiky strachu do rozboru autoregulačného poňatia emócií vzhľadom na učenie, motiváciu i osobnosť. Priklonenie sa autora k poňatiu psychoterapie - v ktorej jeho exp. výskum má svoj praktický dopad - ako účelnejšieho (či adaptívneho) učenia je v zhode s poňatím oponenta.

Keďže teoretické prístupy autora budú spolu s autoreré-
rátom o výskume predmetom téz kandidátskej dizertačnej práce, obmedzím sa iba na nadhodenie niektorých problémov, ktoré môžu byť predmetom diskusie v rámci jej obhajoby.

Z možných diskusných námetov dá sa nadhodiť v súvislosti s poznavacou funkciou emócií (s. 8 a i.) axiologický aspekt vzťahu poznávania a hodnotenia vzhľadom na účasť emócií v hodnotení až po ich podiel na vplyve iracionálne na poznávanie.

Keďže regulačný dosah emócií nemusí byť vedomý, vynára sa potreba širšieho rozboru vzťahu emočnej a vedomej regulácie správania, a to najmä vzhľadom na bezprostredne orientačný význam emócií pre počínanie v okolitom prostredí, na ktorý autor narazil.

Na str. 25 autor uvádza styk dvoch podnetov v čase ako jedinú nutnú podmienku vzniku podmieneného spoja (styčnosť). Tým sa nepriamo zaznáva zákon posilnenia. Výklad chápania spevnenia na s. 36 nepresvedčuje o užitočnosti zamietnutia tohto faktora. Hoci autorovo podanie je logicky stavené, prichádzajú tu do úvahy aj určité protiargumenty, pričom konzekvencie, ktoré z neho vyplývajú sa dotýkajú širších teoretických otázok. Táto skutočnosť pravdepodobne prispela v jeho vlastnom výskume k chápaniu aplikácie melódie v zmysle signálu nádeje, bez ďalšej diskusie o možnosti pôsobenia melódie ako pozitívneho posilnenia (v experimentálnej skupine sa melódia podávala kontingente k úspechu). Hoci toto podanie

súhlasí s Mowrerovým poňatím kognitívnej štruktúry základných emócií ako ich znázornil na tab. 4 (s. 92) a treba súhlasiť aj s antagonistickým vplyvom nádeje na strach, predsa autor sám "cíti" určité problémy v tejto oblasti a k otázkam spevnenia i sekundárneho spevnenia sa opäť vracia. Tým som však narazil aj na ďalší problém: pri dôkladnom diskusnom rozbere výsledkov, vplyvov vnútornej validity výskumu i jeho vonkajšej validity, rozoberajúc relevantné interakcie, predsa len chýba diskusné zdôvodnenie chápania melódie ako signálu nádeje oproti možnosti iného (napr. posilňujúceho) výkladu pôsobenia tejto experimentálnej premennej. Pritom tu pochopiteľne ide o teoretickú interpretáciu, či nijako neznižuje faktický prínos vykonaného výskumu i jeho dosah na hľadanie ďalších činiteľov na prekonávanie strachu.

Z podružnejších problémov možno naraziť na niektoré otázky. Napr. či považovať mechanický pohyb (s.15) za podstatný pre definíciu chovania (dýchanie i tep a žmurkanie je potom správaním). Toto vymedzenie sa môže jeviť relatívne zúžené, čo osobitne vynikne pri zaiate širokom Piagetovom poňatí.

Rozbor teórie emócií je pomerne lakonický (odvolávajúc sa na iné práce, kde sa teórie rozvedené), pričom sa eventuálne mohla tiež širšie nadhodiť a rozebrať aj problematiku prostriedkov a mechanizmov prekonávania strachu. Pri presnom vedeckom jazyku autora pôsobí akosi rušivo a cudzorodo slovo "najelegantnejší", "elegantní" na s. 95. Na s. 223 je pojem osobnosť v spojení "psychoterapie osobnosti" nadbytočný. Po štylistickej stránke je v úvodnej časti zvýšená frekvencia slova "náš". Na druhej strane treba však povedať, že tak po štylistickej, ako aj formálnej stránke je práca prakticky bez chýb (našiel som jediný neopravený preklep mena na s. 59 -Atkinson). Literárne odkazy sú z celosvetovej literatúry, pričom náležite využíva

našu i sovietskou literatúru, takže - s výnimkou niekoľkých domích článkových štúdií - sa stáva skoro vyčerpávajúcou literárnou rešeršou.

K metodologicky premyslenému výskumnému projektu nemám pripomienky (okrem názoru o užitočnosti diskusie prv uvedeného interpretačného námetu). Spracovanie a podanie výsledkov je taktiež na náležitej úrovni s podrobným diskusným rozborom, pričom však časť výskumného materiálu pre účely tejto práce nespracoval, čo je relatívne škoda, keďže mohol autorovi dovoliť vyjadriť sa k osobnostným premenným (ktoré by event. mohli vysvetľovať pomerne vysoký rozptyl efektu).

Hoci som sa v zmysle povinnosti oponenta viac sústre-
dil na možné problémy a pripomienky, už z uvedených poznámok
je zrejmé, že ide o prácu na takej úrovni, ktorá dovoľovala
vysloviť i náročnejšie teoretické námety. Preto z á v e r o m
treba vyzdvihnúť, že predložená kandidátska dizertačná práca
dr. Karola Balcara rieši náročným spôsobom veľmi závažný teo-
retický problém motivačnej teórie emócií, riešenie ktorého má
náležitý praktický dopad. V systematickom podaní sa spôsobom
problémového rozboru zaoberá otázkami, riešenie ktorých je
významné aj z hľadiska všeobecnej psychologickéj teórie, pri-
čom zreteľne sleduje líniu ich náväznosti k vymedzeniu pro-
blému, takže u čitateľa nevzniká dojem nadbytočnosti teoretic-
kého rozboru; naopak, tato časť je nielen čtivá, ale aj pod-
netná. Vlastný výskum - ako som už uviedol - je metodologicky
premýšľaný, rešpektujúci princípy marxistickej gnozeológie
a psychologickéj metodológie; podáva svedectvo o schopnosti
ašpiranta pre samostatnú vedeckú prácu.

Predložená kandidátska práca teda plne vyhovujúc požia-
dávkam a kritériám kladeným na tento typ prác a preto navr-
hujem, aby dr. Karolovi Balcarovi bola udelená hodnosť kan-
didáta psychologických vied.

doc. dr. O. Kondáš, CSc.

Oponentský posudek
kandidátské disertační práce PhDr. Karla BALCARA
PŘEKONÁNÍ STRACHU: STUDIE K MOTIVAČNÍ TEORII EMOCÍ

I.

Emoce patří trvale do okruhu nejvýznamnějších problémů nejen v oblasti psychologie, ale také psychiatrie a psychosomatické medicíny. V současné době je pak zvláště velká pozornost věnována úzkosti a strachu. V koncepci "emočního stressu" se úzkost hodnotí jako zvláště negativní činitel desintegrující psychické projevy. Přisuzuje se jí mimořádná úloha v etiopatogenese neurotických a psychosomatických poruch. Oponovanou práci lze proto plným právem pokládat za tematicky velmi aktuální. Její jádro představuje pokus o ovlivnění nežádoucího účinku strachu pomocí podmíněného signálu naděje.

Práce má 256 stran včetně seznamu literatury a 11 tabulek. Vlastní text zahrnuje 266 stran. Je rozvržen do 3 základních částí. V první - úvodní - autor zdůvodňuje volbu výzkumného tématu a charakterizuje výzkumný záměr. Druhá, stránkově nejobsáhlejší část - přes 150 str., je věnována některým významným teoretickým otázkám vztahujícím se k problematice emocí (emoce v teorii chování a učení, emoce v teorii motivace a osobnosti, studium a teorie emocí, strach a jeho dynamika). Třetí část (50 str.) tvoří autorův vlastní výzkumný projekt. Seznam literatury zahrnuje přes 260 citací.

Práce má dobrou formální úroveň. Výsledky jsou ověřeny statisticky adekvátním způsobem. K jazykové stránce rukopisu mám však několik připomínek. Autor použil několika označení nebo vazeb, jež se liší od běžně používané terminologie. Na str. 43-44 se opakovaně vyskytuje výraz "emoční zprostředkovač". Správně by mělo být zprostředkovatel. Na str. 63 uvádí autor místo vžitého termínu orientační reflex označení

"poznávací reflex". Na str. 138-9 nacházíme několikrát vazbu "podmiňování strachu k podnětům". Z kontextu lze chápat, že tím autor míní vytváření podmíněných podnětů strachu. V odpovídající odborné literatuře se však obvykle hovoří o podmiňování podmíněných podnětů nepodmíněnými, nikoli k nepodmíněným.

II.

Ve své práci dr. Balcar vychází z teoretické analýzy úlohy emocí v regulaci činnosti lidského organismu.

V teoretické části se zaměřil především na rozbor podílu emocí v procesu učení a motivace. V souhlase s některými autory přiznává emocím úlohu základního zprostředkovatele při vytváření podmíněných spojů. Emoci chápe jako druh motivů. Je podle něho konečnou podobou každého uvědomělého motivačního procesu. Činí prožitkový obsah motivem, který aktualizuje signály životně důležitých událostí a ovlivňuje sílu a směr instrumentálního chování. Obdobně jako Arnoldová, Peters, Mowrer a další přisuzuje emocím poznávací funkci. Vidí v nich tedy současně poznávacího i motivujícího činitele. Životní funkci emocí charakterizuje jako vedení a organizování organismu k realistickému anticipovanému vyrovnávání s nároky vlastní interakce s prostředím.

Za základní typy emocí považuje strach jako anticipaci událostí z hlediska jedince nežádoucích a naději jako anticipaci žádoucích událostí. Naději staví jako funkční protiklad strachu. Analyzuje projevy obou těchto emocí v systému regulace osobnostních procesů, snaží se postihnout jejich dynamiku.

Shrnuje výsledky dosavadních snah omezit negativní účinek strachu na chování a funkce organismu. Předpokládáný psychologický antagonismus strachu a naděje se pak pro autora stává východiskem jeho vlastní výzkumné práce.

Ověřuje v ní možnost omezit účinek strachu v situaci signalizující nebezpečí podmíněným signálem naděje.

V teoretické části se ovšem autor dotýká celé řady otázek, které mají bezprostřední vztah k jeho výzkumným záměrům. K takovým otázkám patří teorie chování a učení, teorie motivace, emocí, metodika a metodologie výzkumu emocí aj.

Vlastní výzkumná studie byla prováděna se čtyřiceti šesti dobrovolníky - středoškolskými studenty ve věku 15 - 17 let. Sestávala ze dvou částí. Během první bylo na počátku provedeno hromadné vyšetření psychologickými testy (Cattelovým osobnostním dotazníkem, TAT a Geerovým dotazníkem přehledu strachů). Potom byla každá experimentální osoba izolovaně vystavena první zátěžové situaci. Byla požádána, aby prokázala svou odvahu tím, že vyleze po sedmimetrovém žebříku a seskočí s co největší výše do měkkého doskočiště. Podle výkonu byly pak pokusné osoby rozděleny do dvou rovnocenných skupin. Jedna z nich sloužila jako skupina experimentální, druhá jako skupina kontrolní. Po 14 dnech se uskutečnila druhá část vyšetření. Nejprve měla každá p.o. dosáhnout co nejlepších výsledků v sérii dynamometrických měření. Přitom měl experimentátor možnost v určitém rozsahu nepozorovaně ovlivnit zpětnovazební informaci o výsledku každého pokusu, již každá p.o. mohla sama odečítat na ukazateli. Během této části pokusu byl zkoumaným osobám třikrát podán zvukový podnět (melodie): pokusným osobám z experimentální skupiny v okamžicích signalizovaného mimořádně "úspěšného" výkonu, pokusným osobám v kontrolní skupině v pauzách mezi výkony. Tím se podle autora u osob z experimentální skupiny podmíněval zvukový podnět jako signál naděje. Poté měla každá p.o. opět osvědčit svou odvahu seskokem s co největší výšky na žebříku. V okamžiku, kdy volila výšku, byla prezentována melodie z předchozí části experimentu. Po absolvování seskoku vyplnila p.o. dotazník, ve kterém hodnotila svou výkonnost a příjemnost či nepříjemnost jednotlivých cviků. Při odevzdání dotazníku p.o. odpovídaly na otázky, co soudí o významu experimentu a jak na ně působila melodie.

Výsledky prokázaly statisticky významný rozdíl (na 5% hladině významnosti) zlepšení výkonu v experimentální skupině proti skupině kontrolní. Nebyly však zjištěny statisticky významné vztahy mezi osobnostními vlastnostmi měřenými Cattelovým dotazníkem a sledovanými výkony. Neprokázalo se také, že by uvědomovaný příjemný či povzbuzující prožitek při zaslechnutí melodie souvisel se stimulačním účinkem tohoto podnětu. Prokázaný rozdíl výkonnosti vysvětluje autor motivačním účinkem experimentálně navozené emoční anticipace v rozhodujícím okamžiku výkonu, tedy působením podmíněného signálu naděje. Z výsledků dále vyvozuje, že uvědomění emočního prožitku není pro jeho účinek na chování nezbytné.

Autor uzavírá, že získané výsledky podporují hypotézu, že lze záměrně ovlivnit překonávání strachu experimentálně vytvořenými signály naděje.

III.

Dr. Balcar koncipoval svoji práci velmi promyšleně. Teoretická část svědčí o tom, že má vynikající přehled o problematice, na kterou se zaměřil. Výstižně charakterizuje dosavadní stav poznání v oblastech, o nichž hovoří. Nespokojuje se s faktografickými souhrny, nýbrž podává kritickou syntézu poznatků, hypotéz a teorií, které vzájemně mezi sebou konfrontuje. Ve svých vlastních teoretických postojích vychází nejvíce z Mowrera, kterého však nepřejímá nijak otrocky. Již tato teoretická část sama o sobě je nepochybně přínosná a podnětná. Svědčí o schopnosti samostatně a s invencí pronikat do složitých značně abstraktních problémů. V naší literatuře nemáme obdobnou práci.

Vlastní studie je po stránce metodické pečlivě koncipována. Představuje vtipný, důmyslný projekt, který prokazuje nejen autorovu metodologickou připravenost, ale i to, že je talentovaným experimentátorem.

Dosažené výsledky jsou v souladu s autorovými pracovními hypotézami. Podporují představu o možném překonávání nebo alespoň omezování vlivu strachu na chování podmíněnými kladně motivujícími signály. Výsledky nasvědčují, že jejich pozitivní účinek není vázán na vědomý emoční prožitek. Poněkud překvapuje nález, že se nepodařilo prokázat významné vztahy mezi schopnostmi protistrachové motivace a určitými osobnostními faktory.

Balcarova práce přináší původní zajímavá experimentální zjištění, která po svém dalším rozpracování mohou mít značný dosah při formování nových metod pro boj s dezorganizujícími účinky strachu na psychické procesy. Potvrdí-li se dosažené výsledky dalším zaměřeným výzkumem, pak by jejich využití mohlo znamenat nemalý přínos pro psychologickou a psychiatrickou praxi. Lze také souhlasit s autorem, že by získané poznatky mohly přispívat i při řešení některých teoretických otázek o dynamice a vzájemném vlivu kontrélních emočních stavů.

Musím však upozornit na některé drobné nedostatky a nepřesnosti, které se v práci vyskytly. V úvodu autor zbytečně uvádí některé obecně známé pravdy, z nichž musí vycházet každá vědecká práce (učit se z úspěchů a omylů dosavadního zkoumání, navazovat na vrcholné soudobé poznatky atd.). Na str. 120 se autor staví na Mowrerovo stanovisko, podle kterého jsou všechny emoce orientovány do budoucna. Je však křečovitě a nerealistické přisuzovat "výhled" např. zármutku, radosti z úspěchu apod. Na str. 122 tvrdí autor, že je rozlišování strachu a fobie jasné pouze v krajnostech, ne však v širokém pásmu běžných lidských obav. K tomu je ovšem nutné připomenout, že fobie není běžnou lidskou obavou, nýbrž chorobně vystupňovanou krajností a v normě se s ní ne setkáváme. Nelze také souhlasit s autorovým názorem, že je u fobií pravidlem jejich následné nedokonalé rozumové zpracování. V řadě případů nemocní velmi přesně chápou nesmyslnost svých obav. Na str. 161 jsou obsese nevhodně vypočítávány

mezi případy nadměrného strachu.

Všechny své připomínky jsou však nepodstatné, a ani v nejmenším nesnižují celkovou vysokou kvalitu oponované práce.

IV.

Oponovaná práce PhDr. K. Balcara svědčí o jeho mimořádném přehledu a hlubokých teoretických znalostech v tématické oblasti, již je věnována. Po metodické stránce jde o původní studii, která přispěla k získání nových poznatků, které mají teoretický i praktický dosah. Po stránce metodické i obsahové odpovídá práce kritériím kladeným na kandidátskou disertační práci.

Vzhledem k uvedeným skutečnostem doporučuji, aby byla Dr. K. Balcarovi udělena hodnost kandidáta věd.

Praha, 26. září 1975

Doc. Mudr. Milan Černý, CSc.
Výzkumná psychiatrická
laboratoř FVL UK, Praha

13. 11. 1974

Praha dne

Vážená soudružka

ing. J. Fabiszová

Psychologický ústav ČSAV

Vážená soudružko inženýrko,

obracím se na Vás v této věci:

Dokončil jsem v rámci externí aspirantury v PsÚ ČSAV kandidátskou práci; v současné době projednává ředitelství mého pracoviště (Institut pro další vzdělávání lékařů a farmaceutů, Praha 10, Ruská 85) doporučení mé kandidatury pro CV KSČ v Praze 10. V této souvislosti mě zaměstnavatel žádá o sdělení, zda mé kandidátské zkoušky (složené v době mé interní aspirantury v PsÚ ČSAV) mají potvrzenou platnost. Prosím Vás proto o vyjádření, na jehož základě bych mohl svého zaměstnavatele o této skutečnosti ujistit.

S pozdravem

PhDr Karel Balcar

odb. asistent ILF Praha

(Případné sdělení mi můžete uložit v redakci Čs. psychologie zde, u pí Lebduškové; děkuji)

Protokol

o provedeném hlasování členů komise pro obhajoby kand. disertačních prací v oboru psychologie o udělení titulu kandidáta psychologických věd

PhDr. Karlu B a l c a r o v i

dne 25. listopadu 1975

Počet přítomných členů komise
(s hlasovacím právem)

.....6'.....

počet hlasů "pro"

.....6.....

počet hlasů "proti"

.....0.....

počet hlasů neplatných

.....0.....

Podpisy přítomných členů
komise:

K. Balcar
V. Balcar
B. Balcar
L. Balcar

Podpis předsedy:

K. Balcar

ČESKOSLOVENSKÁ AKADEMIE VĚD

VĚDECKÉ KOLEGIUM PEDAGOGIKY
A PSYCHOLOGIE

Na vědomí.

Předseda komise pro obhajoby
kandidátských disertačních prací

Purkyňova 2
P r a h a 1

V Praze dne 8.12.1975
č.j. 353/75

Vážený soudruh
dr. Karel B a l c a r

Ruská 64
101 00 P r a h a 10

Věc: Udělení vědecké hodnosti

Na návrh komise pro obhajoby kandidátských disertačních prací při Psychologickém ústavu ČSAV, před níž jste obhájil svoji kandidátskou disertační práci, uděluje Vám vědecké kolegium pedagogiky a psychologie ČSAV usnesením ze dne 26.11.1975 hodnost

kandidát p s y c h o l o g i c k ý c h věd.

člen korespondent J.Linhart,
předseda vědeckého kolegia pe-
dagogiky a psychologie ČSAV

Na vědomí: Institut pro další vzdělávání
lékařů a farmaceutů
Česká komise pro vědecké hodnosti
Předseda komise
Odbor výchovy vědeckých pracovníků ČSAV

EVIDENČNÍ PŘÍLOHA
O OBHAJOBĚ KANDIDÁTSKÉ DISERTAČNÍ PRÁCE

Část I – uveřejnění udělení hodnosti kandidáta věd
(zasílá se dvojmo Státní komisi pro vědecké hodnosti v Praze 1, Karmelitská 8)

1. Uchazeč PhDr. Karel BALCAR
Datum a místo narození 12. 11. 1939, Praha
Pracoviště Kabinet psychologie ILF Praha 10, Ruská 85

2. Teze rozeslány dne 4. 11. 1975
Došla výjádření od koho, kdy, čj. posudek školitele prof. J. LINHARTA ze dne 13.10.75

3. Posudky oponentů doc. Mudr. M. Černý, CSc. ze 26.9.1975; doc. dr. O. Konáš, CSc. z 15.10.1975
Přijaty dne
Předány uchazeči a členům komise dne 4.11.1975

4. Konání obhajoby uveřejněno v příloze Věstníku MŠK č. ze dne

5. Výsledek hlasování o obhajobě

Počet členů komise 8 + 24 Počet přítomných členů komise 6 + 24
Odevzdáno hlasů: kladných 6 + 24, záporných 0, neplatných 0

6. Udělení vědecké hodnosti *)

a) Vysoká škola
rozhodnutí vědecké rady vysoké školy (fakulty *) ze dne

b) Československá akademie věd rozhodnutím věd. kolegia pedagogiky a psychologie ČSAV
ze dne 26.11.1975

c) Slovenská akademie věd rozhodnutím vědeckého kolegia
ze dne

udělila vědeckou hodnost kandidáta psychologických věd.

Číslo protokolu uvedených hodností

7. Výsledek hlasování o udělení vědecké hodnosti

Počet členů vědecké rady nebo věd. kolegia 19, počet přítomných 13
odevzdáno hlasů: kladných 13, záporných 0, neplatných 0

Československá akademie věd
Kulaté razítko
vědecké kolegium pedagogiky
a psychologie

člen korespondent
J. Linhart,
předseda vědeckého kolegia
pedagogiky a psychologie
ČSAV

Podpis rektora (děkana) nebo
předsedy věd. kolegia**)

Nepřesně vyplněná příloha bude vrácena k vyplnění.

*) Nehodící se škrtněte.

***) Podpis zpřesněte strojopisem a uveďte funkci podepsaného.

Z á p i s

o průběhu obhajoby kandidátské disertační práce PhDr. K. Balcara
na téma: "Překonávání strachu: studie k motivační teorii emocí",
konané dne 25. 11. 1975 v Psychologickém ústavu ČSAV, Praha 1,
Purkyňova 2

=====

Řízení obhajoby zahájil v zastoupení předsedy komise, člena korespondenta J. Linharta, prof. dr. Frant. Hyhlík.

Úvodem konstatoval, že byly splněny všechny náležitosti stanovené platnou vyhláškou a seznámil přítomné s charakteristickou uchazeče a tématem práce; dal kolovat přehled publikační činnosti dr. K. Balcara. Uchazeč pak stručně vyložil podstatný obsah své disertační práce s přihlédnutím k hlavním тезím.

Prof. dr. J. Linhart, DrSc. seznámil přítomné se svým posudkem z titulu školitele. Zdůraznil, že disertační práce dr. K. Balcara je studií k motivační teorii emocí a zabývá se analýzou úlohy emocí v regulaci činnosti člověka. Hlavní částí práce je původní experimentální výzkum, jehož projekt vychází z Mowrerovy teorie učení. V rámci této studie dr. K. Balcar rozpracoval teorii strachu z hlediska signalizačních a anticipačních procesů v řízení lidského chování. Prof. Linhart jako školitel doporučuje, aby uvedená práce se stala předmětem obhajoby pro udělení titulu kandidáta věd v oboru psychologie.

Doc. dr. M. Černý, CSc. přednesl podstatný obsah svého oponentského posudku, z něhož shrnujeme: "Balcarova práce přináší původní zajímavá experimentální zajištění, která po svém dalším rozpracování mohou mít značný dosah při formování nových metod pro boj s dezorganizujícími účinky strachu na psychické procesy. Potvrdí-li se dosažené výsledky dalším zaměřeným výzkumem, pak by jejich využití mohlo znamenat nemalý přínos pro psychologickou a psychiatrickou praxi. Lze také souhlasit s autorem, že by získané poznatky mohly přispívat i při řešení některých teoretických otázek o dynamice a vzájemném vlivu kontrétních emočních stavů. Oponovaná práce PhDr. K. Balcara svědčí o jeho mimořádném přehledu a hlubokých teoretických znalostech v tematické oblasti, jíž je věnována. Po metodické stránce jde o původní studii, která přispěla k získání nových poznatků, které mají teoretický i praktický dosah. Po stránce metodické i obsahové odpovídá práce kritériím kladeným na kandidátskou disertační práci. Vzhledem k uvedeným sku-

tečností doporučuji, aby byla dr. K. Balcarovi udělena hodnost kandidáta věd."

Poté přednesl podstatný obsah svého oponentského posudku doc. dr. O. Kondáš, CSc; z jeho posudku stručně shrnujeme: "Předložená kandidátská dizertační práce dr. Karola Balcara rieši náročným spôsobom veľmi závažný teoretický problém motivačnej teórie ~~emocí~~ ^{emocií}, riešenie ktorého má náležitý praktický dopad. V systematickom podaní sa spôsobom problémového rozboru zaoberá otázkami, riešenie ktorých je významné aj z hľadiska všeobecnej psychologickéj teórie, pričom zreteľne sleduje líniu ich návaznosti k vymedzeniu problému, takže u čitateľa nevzniká dojem nadbytočnosti teoretického rozboru; naopak, tato časť je nielen čítavá, ale aj podnetná. Vlastný výzkum - ako som už uviedol - je metodologicky premyslený, rešpektujúci princípy marxistickej gnozeologickej ~~psympelegickej~~ ^{psympelegickej} metodológie; podáva svedectvo o schopnosti aspiranta pre samostatnú vedeckú prácu. Predložená kandidátska práca teda plne vyhovuje požiadavkám a kritériám kladeným na tento typ prác a preto navrhujem, aby dr. Karolovi Balcarovi bola udelená hodnosť kandidáta psychologických vied."

Dr. K. Balcar pak odpověděl na připomínky obou oponentů.

K podnětům vzneseným v posudku doc. Černého zaujal tato stanoviska:

Emoce mají i svůj ~~prážitkový~~ ^{prážitkový} obsah v přítomnosti, i své orientující ~~zaměřenosti~~ ^{zaměřenosti} budoucna; tyto dva aspekty u různých emocí nesterjně výrazně vynikají. Výhled do budoucna byl zvolen jako základ pro třídění emocí v předložené práci proto, že je soustředěna na jejich motivační aspekt.

Teoretické rozlišení strachu a fobie je zřejmé v intuitivní klinické praxi; v experimentální práci se však dosud nepodařilo vztáhnout tyto dva pojmy ke kvalitativně odlišitelným proměnným. Proto se uchazeč zdráhuje ve své práci jejich kvalitativního odlišení.

U fobií se setkáváme s dobrým rozumovým zpracováním vlastního postoje k ní, postrádáme však její rozumové zpracování ve smyslu výkladu původu a smyslu vlastního fobického strachu.

Obsese uchazeč zařadil mezi případy nadměrného strachu proto, že je lze vysvětlit jako obranu proti němu; v případě nevhovnění nutkové motivaci je silný strach jako náplň obsesivně-kompulzivního syndromu zjevný.

K podnětům vzneseným v posudku doc. Kondáše zaujal dr. Balcar tato stanoviska:

Část získaného materiálu zaměřeného na vztahy osobnostních proměnných nebyla v práci využita proto, že uchazeč věnoval svou disertaci pouze průkazu obecné zákonitosti. Podle jeho soudu vyžaduje zkoumání interindividuálních rozdílů v překonávání strachu ještě více dat, mají-li být vyvozené vztahy spolehlivé.

Vzhled orientální funkce emocí a lidského hodnocení lze hypoteticky vystihnout tak, že emoce (vedle tělesných pocitů) jsou základním hodnotivým druhem poznávání. Vývojem duševních regulačních procesů vzniklo fylogeneticky a vzniká ontogeneticky na jedné straně poznání téměř či zcela prosté hodnotící funkce na druhé složité funkční systémy lidského hodnocení, v nichž prosté emoce a vztahy mezi nimi jsou funkčními prvky. Jejich integrace do složitějších celků hodnotícího dění jim dala nové, od prostých emocí odlišné kvality. Vztah "iracionálních" účinků emocí na průběh "racionálního" poznávání je jedním závažným případem kvalitativní změny v důsledku integrace jednodušších prvků do složitějšího celostního duševního aktu.

Otázka, zda je třeba hypotetický pojem zpevnění respektovat, či zda jej lze opominout v teorii učení je z hlediska teorie i experimentálních výsledků stále sporná. Uchazeč žádává styčnostní teorii podmiňování z teoretických důvodů, jež jsou v práci udány; rozhodující průkaz však není v jeho silách. Pokládá zpevnění za příčinný činitel ve volbě a průběhu chování, nikoli však v utváření dočasných spojů (tj. v učení) samém.

Možnost, že experimentálně užitá melodie má již mimoexperimentální zpevňující vlastnosti a tím i motivační účinek na výkon zkoumaných osob, je v diskusi respektována. V důsledku znáhodněného výběru osob do výkonově vyvážených skupin lze však přijmout předpoklad, že i interindividuální rozdíly v tomto motivačním účinku budou náhodně rozděleny a že konečný prokázaný rozdíl ve prospěch skupiny experimentálně obohacené o signál nadše v podané melodii je možno vyložit pouhým účinkem tohoto emočního náboje.

Pracovní technické vymezení chování jako pohybů kosterního svalstva je užší, než většina užívaných definic. Jeho užitečnost vidí uchazeč v tom, že umožňuje celkové vnější projevy jedince pojmově oddělit od duševních dějů i od fyziologických funkcí; má za to, že tyto tři oblasti organického dění představují

svou funkcí vzájemně kvalitativně odlišný druh činnosti.

Širší rozbor problematiky prostředků a mechanismů překonávání strachu by byl v rámci této práce skutečně žádoucí. Na rozdíl od literatury psychoterapeutické, která je v tomto směru velmi obsáhlá, je však podobných experimentálních studií velmi málo - oproti záplavě studií zkoumajících motivační účinky strachu na chování.

Několik jazykových a stylistických připomínek obou oponentů dr. Balcar přijal.

Oponenti vyjádřili uspokojení s odpověďmi dr. Balcara v rámci obhajoby. Připomněli, že mnohé podněty a sporné body jsou řešeny v současném základním i aplikovaném výzkumu dosud bez jednoznačných výsledků a zdůraznili potřebu dalšího zkoumání i odborných diskusí u jednotlivých námětů.

Předsedající pak vyzval přítomné k diskusi.

Dr. J. Khol, CSc. požádal uchazeče o objasnění účinku strachu a naděje vzhledem k jejich polaritě a vzhledem k jejich organizujícím či dezorganizujícím účinkům na jednání lidí ve společenské praxi. - Dr. Balcar odpověděl, že jde o dvě různé dimenze emocí: kvalitativně představují emoce strachu a naděje protiklady ve smyslu motivačního směru; jejich organizující či dezorganizující účinky jsou funkcí jejich motivační intenzity jež má obdobný průběh pro emoci s jakýmkoli kvalitativním obsahem.

Prof. dr. Linhart, DrSc. připomněl výzkumy provádějící míru úzkostnosti s mírami inteligence a přizpůsobení a nalézající určitou míru kladného vztahu. Doc. dr. J. Langmeier též připomněl užití určitých projevů strachu jako míry zralosti ve vývojové psychologii. - Dr. Balcar objasnil, že strach je jedním ze základních přizpůsobivých mechanismů, zodpovědný za značnou míru pokroku v lidské fylogenezi i ontogenezi; nežádoucí a dezorganizující je jen jeho nepřiměřená úroveň, přiměřený strach je naopak kladně podněcujícím činitelem.

Prof. J. Linhart zhodnotil experimentální zaměření práce a doporučil její publikaci ve vhodné formě. Dále podal náměty k dalšímu rozpracování obecných otázek, jichž se uchazeč ve své práci dotkl: vztahu učení a emocí, vztažení pojmu regulace a pojmu emocí k pojmu odrazu, úlohy zpevnění v učení, kategorie významu ve vztahu k úrovním prožívání a uvědomování.

Doc. dr. J. Čáp, CSc. zhodnotil propojení složité životní

situace s přesným experimentálním projektem. Upozornil na značnou závislost emoční dynamiky v určité podnětové situaci zvláště společenské povahy na interindividuálních rozdílech mezi lidmi a doporučil v práci zkoumaný problém experimentálně rozpracovat celou sérií výzkumů s obměňovanými druhy projektů a proměnných.

Dr. Ch. Valoušek, CSc. se otázal, zda je v práci vymezen pojem odvahy, jak byl vymezen úspěch v experimentální situaci a zda subjektivní zážitky zkoumaných osob z vlastního úsilí při zkouškových síly se nedostaly do rozporu se zkreslenou zpětnou informací z přístroje. - Dr. Balcar odpověděl, že pojmu odvahy v práci nepoužil (kromě instrukce zkoumaným osobám) "vážení" emocí strachu a naděje v dané situaci s přihlédnutím ke společenské normě; vysvětlil navozování zážitku úspěchu jeho předpokládanou pravděpodobnostní korelací s nadhodnocující zpětnou informací a sdělil, že rozlišovací schopnost zkoumaných osob v situaci částečného zkreslení zpětné informace neposkytla realistickou možnost subjektivně rozporných poznatků, což podpořily i údaje zkoumaných osob v závěrečné kontrole subjektivních dojmů dotazníkem a rozhovorem.

Prof. V. Chmelař se otázal, zda jsou v práci definovány emoce a jaké množství statistických vztahů bylo prověřováno. - Dr. Balcar vyložil povahu definice, již pro potřebu své práce vytvořil a v jejím rámci prodiskutoval, a informoval zhruba o rozsahu statistického testování ve své studii.

Diskuse pak nabyla již méně formální povahy a stala se spíše spontánní výměnou názorů na různé náměty vyplývající z obhajované práce přímo mezi přítomnými členy komise, oponenty, hosty a uchazečem. - Předsedající pak konstatoval, že již nejsou žádné dotazy v rámci obhajoby a vyzval uchazeče, aby opustil místnost. Po krátkém zhodnocení průběhu obhajoby vyzval přítomné členy komise k tajnému hlasování.

Poté předsedající povolal uchazeče zpět a oznámil mu kladný výsledek hlasování - všech šest přítomných členů komise se vyslovilo pro přiznání hodnosti kandidáta psychologických věd. Informoval PhDr. Karla Balcara, že tento návrh komise bude předán vědeckému kolegiu pedagogiky a psychologie ČSAV.

Zapsala: Ing. J. Fabiszová

Schválil: člen korespondent ČSAV

J. L i n h a r t
předseda komise pro
obhajoby kandidátských

disertačních prací